

Nro. 50.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Költ Bétsben Decembernek 20-dik napján 1796-ik
esztendőben.

Hadi Történetek.

I. Az Olasz Országi Armádiánál.

Erről azt jegyzi meg a' múlt Szombaton költ Bétsi Udvari Diarium, hogy rész szerént a' korán való kemény hideg, és az Olasz Országi nagy hegyek közt esett mély havak, rész szerént pedig a' Frantzia árnádiához minden oldálról gyülekezett pihent truppok miatt lehetetlen völt a' Quosdanovich és Dávidovich F. M. Lajtinántok kórmánya alatt lévő corpusoknak magokat szorossan egyesíteni, ámbár mind a' két részről erejek felett is iparkodtanak, és véres viaskodásokba bötstátkoztanak légyen a' nállok sokkal izámosabb ellenséggel.

Ahoképest, hogy mind a' mostoha idő for-
gása, mind a' sok hadi sanyarúság miatt el lan-
kadt Cs. K. truppok pihenést vegyenek, mind a'
két corpus téli kvártélyba szállott, még pedig a'
Quosdanoviché Basszánó, a' *Dávidoviché* pedig a'
Tridentinumi Püspökségben Alla környékén, az
Ets folyó viz mentében, mind azért, hogy ma-
gokat ottan tsendességben ki pihenhessék, mind
pedig hogy az Olasz Tyrolisnak, és belső Aus-
triának (melly a' *Styriai*, *Carinchiái* 's *Carnioliai*
Hertzogségeket, a' *Görtzi* Grófságot, és a' *Triesti*
Kapitányságot foglallya magában) illendöképen
fedezhessék a' ravalz ellenség sortélyaitól, és olly
készületben tarthassák magokat, hogy első ked-
vező alkalmatossággal segítségére mehessenek
Mantua várának.

II. A' Felső Rénsi Armádiánál.

Ennek mostani Szerentsés fő vezére *Károly*
Kir. Fő Hertzeg *Offenburgi* fő kvártélyából kül-
dött utolsó hivatalbeli jelentésében, a' *Kehli* erős-
ségnél és *Hünningeni* hid sántzoknál a' múlt hó-
napban történt tsatákat írja le. — Elsőben is a'
Kehli erősség alatt Nov. 22-ikén végbe ment vé-
res tsatáról, 's annak következéseiről tudósítja a'
Fels. Cs. udvari hadi Kancelláriát. Itten, a' mint
írja, igen nagy dühösséggel tsapott ki az ellenség
a' mi földi erősségeinkre, és az éjjeli sűrű köd
kedvezése alatt elcinte Szerentsés is vólt a' *Sund-
heimi* helységnek el vételében. Hanem, minek-
utánna onnan hátrább nyomatott truppjaink a'
contrevallationalis lineákban öszve gyüllöttek, és
a' segítségekre küldetett tartalék seregekkel ma-
gokat öszve kaptolták volna, ismét előbre nyo-
múlván rajta mentek az ellenségen, és hosszas el-
lentállása után is ki küszöbölték őket onnan, mind
két részről sok derék vitéz maradván a' tsata
piatzon.

Igiri Ő Kir. Hertzogsége, hogy mind itten
szenvedett kárunkat fel fogja jegyeztetni, mind
azon derék vitézeket ki nevezni, a' kik ezen tsa-

lában mások felett meg különböztették magokat. Addig is pedig el nem halgaihattya az *Orániai* Hertzegnek *Fridriknek* szembe ötlött vitéz tetteit, a' ki nemcsak személyes virtusai, hanem bölts rendelései által is gyarapította itten tapasztalt szerentsénket.

Másodszor a' *Freyburg* környéken táborozó Cs. K. корпусól azt írja, hogy az Hertzeg *Fürstenberg* F. M. Lajtinánt kormányozása alatt Nov. 28-ikán hozzá fogott a' *Hünningeni* sántzoknak és hidnak lövöldöztetéséhez, és mingyárt akkor szerentséje volt az ottan álló hajó hidnak elrontásához, mellytől 20 hajók az ágyú golyobisok ereje által el üttetvén a' *Rénus* vize által elragadtattak, egy nagy főveny halomra vitettek, s oenan a' mieink által egymás után mind ki vonattattak a' szárazra.

Ezen szerentsétől mutatott alkalmatosságot hasznukra kívánván fordítani a' fent nevezett Hertzeg *Fürstenberg*, Novemb. 30-ik napját követett éjjeli 10 órakor a' *Ferdinánd* fő Hertzeg és *Bender* gyalog regimentjeit, a' hid előtt lévő földi erősségekre küldötte, a' mellyek egy redutából az ellenséget ki üzvén, az abban találtatott három ágyút es két haubitzát bé szögezték; es ha a' *Wenkheim* regimentét utánnok vezető *Neslinger* Oberstett egy gonosz kártáts a' földre nem terítette volna, bizonyosan kezekre kerítették volna a' *Hünningeni* földi erősségeket és hidat.

A' *Neavidi* hid előtt való földi erősségeket; capitulatio mellett által adták a' Frantziák a' Cs. K. hadi seregeknek, olly reménységgel lévén, hogy ez által fegyverfűzést nyerhetnek *Károly* Fő Hertzegtől.

Az ő Királyi Hertzegsége vezérlése alatt lévő armáciának Octobernek 2-ik napjától fogva, Novembernek utolsó napjáig következő vesztesége volt. — Két stabalis, 6 fő tizt, 296 all-tizt és köz ember és 193 ló hullott el. — 1 Generális, 1 stabalis, 46 fő tizt, 1833 all-tizt és köz ember;

és 315 ló sebesítettet meg. — 1 stabalis, 6 fő tífzt, 1245 all-tífzt és köz ember téveledtek el és estek fogságba.

A' meg-hóltak közt vóltak *Nefzlinger* Obest. a' *Wenkheim* regementjéből; *Schmidl* fő Strázsames, a' *Módena* könnyűszerű lovas seregből; *Contrecourt* All-Hadn. az *Odonell* szabad vitézei közül, *Bosnyák* Zászlót. a' *Schlavoniai* végheli batallionból; *Hollmer* Zászlót. a' *Wenkheim* regementjéből; *Gangerl* Kapit. a' *Ferdinánd* fő Hertzegéből; *Kellendorfer* Kapit. és *Schütz* Hadn. a' *Benderéből*.

Sebbe estek Gr. *Wartensleben* hadi Tárnokmester; *Rejmondi* fő Strázsames a' *Pellegrini* regementjéből; *Zacherle* fő Hadn. és *Lille* Zászlót. a' *Benderéből*; *Ólskay* és *Szabó* Kapit. *Castilion*, *Buts* és *Kótz* Hadnagyok a' *Ferdinánd* fő Hertzegéből; *Trautweiler* Kapit., *Mohr*'s *Hövel* Hadnagyok és *Baden* Zászlót. a' *Benderéből*; *Melichalek* és *Busche* fő Hadnagyok a' *Wenkheiméből*; *Somogyi* Hadn. és *Wajda* Zászlót. az *Antal* fő Hertzegéből; *Semsey*'s *Oreskoviz* fő Hadnagyok és *Földvári* All-Hadnagy a' *Gyulay* szabad seregből; *Polster* fő Hadn. az első *Székely* regementből; *Horatzek* Kapitánlajtinánt a' *Banátusi* első végheli batallionból; *Gerbert* és *Prohaska* Zászlótartók a' *d'Alton* regementjéből; *Wnorowsky* Kapit. a' *Wenkheiméből*; *de los Rios*, *Klauzal* és *Kornmann* Kapitányok, *Jannek* fő Hadn., *Nomis* All-Hadn. és *Grosz* Zászlót. a' *Károly* fő Hertzegéből; *Zalesky* Kapit. *Stain* fő Hadn. a' *Kaunitzéből*; *Mang* Kapit. és *Quosdanovich*'s *Jenison* Zászlótartók a' *Wartenslebenéből*; *Hofmann* és *Wratislaw* fő Hadnagyok és *Balberiz* Zászlót. a' *Kolloredó Jóseféből*; *Kaiser* Kapit. a' *Reisinger* granatéros batallionnyából; *Harnischer* fő Hadn. a' *Keglevits Uhlánus* seregből; *Roscha* fő Hadn. és *Transky* Adjutáns a' *Módenai* könnyűszerű lovasok közül; *Schaeffer* fő Hadn. a' *Zeschwitz* vasas regementjéből; *Borovják* All-Hadn. a' *Wurmser* szabad seregből; *Nagy* fő Hadn. a' *Császár* hufz. regementjéből; *Odonell* Kapit. az *Odonell* sz. seregből.

Fogságba estek: *Otskay* Obristlajt. a' *Ferdinánd* fő Hertzeg regiment.; *Hofmann* Zászlótartó a' *Károly* fő Hertzegéből; *Charzefsky* és *de la Strada* Hadnagyok a' *Módona* K. Sz. seregéből; *Henrion* fő Hadn. a' *Latoureből*; *Bleul* fő Hadn. a' *Trieri* seregéből; és *Kolletich* Kapit. a' *Warasd* végeli batallionból.

Olafz Ország.

A' Fels. *Nápolyi* Király és *Frantzia* Respublika közt, a' múlt *Octobernek* 10-dikén kötött és a' 42-ik szám alatt költ *Magy. Kurirnak* 651-ik és 661-ik lapjain le iratott békességnek, *Nov. 2-ik* napján azon Fels. Fejedelem által lett ratificatióját ekként adja elő, az úgy nevezett *Gazette des deux Pontes* közönséges levél: „*Mi Ferdinánd Isten kegyelméből kettős Siciliának és Jérusálemnek Királya, Spanyol Ország Infansa, Pármának; Piacenzának és Castrónak Hertzegé, Toskanának örökös nagy Fejedelme s. a' t.* Mindeneknek tudokra adjuk, hogy a' mi rendkívül való követünk *Belmonte Pigmatelli* Hertzeg, és a' *Fr. Respublikának* külső dolgokra ügyelő minísterje *Delacroix* *Károly* által *Octob. 12-ik* napján tökéletességre vitetett békességet jóvá hagyjuk, annak minden világosan ki tétetett tikkelyeit, mind mi magunkra, mind successorainkra nézve bé veszjük, meg erősítjük és ratificáljuk, igaz hitünkre 's Királyi szavunkra igirvén, hogy mi azokat tökéletesen meg tartani, óltalmazni, és jobbagyaink által is meg tartatni el nem mulatjuk, 's azokat sem egyenesen sem ellenkező módon (*nec directe, nec indirecte*) meg nem sertjük s. a' t. *Nápolyban* *Novembernek 2-ik* napján 1796. *Ferdinánd Király.* — *Fabrizio Ruffo.*

Cacault úr, a' kit a' *Párisi* Directorium olly végből küldött vala *Romába*, hogy a' *Sz. Pápával* el kezdődött, de véletlenül felbe szakadott békességes traktát ismét munkába vegye, *Nov. 19-ikén* audentiára akart menni *Ó Szentségéhez*, de oda nem bocsátatott, hanem a' *Status Titok.*

hoz, *Busca* Kárdinálishoz utasítatott. — Az ezzel való conferentziája igen rövid ideig tartván, sokan úgy vélekednek, hogy inye ellen való válsázt vett volna az említett Kárdinalistól. Ugy is kell lenni, mivel valamint már annakelőtte, úgy azóltatól fogva is meg kettőztetnek az egyházi Birodalomban a' hadi készülétek.

Egy *Rómában* költ maganos levél azt hirdeti, hogy az említett Fr. Követ és Minister által, arra kötelezte volna magát a' *Párisi* Directorium, hogy az Ő Szentségével Szeresztetendő békekességnek elközöltetése végett, tellyességgel nem fogja magát az egyházi és vallásbeli dolgokba többé elegyíteni, hanem olly feltetéleket terjeszteni eleibe, a' melyek egyedül a' politika dolgokat tárgyazzák — Arra való nézve kéreti Ő Szentségét, engedjen *Cromában* közönséges gyűlést tartatni, s arra egy Praelatust küldeni a' békekesség traktának folytatása végett. — Mindezekre azt válaszolta Kárdinális *Busca* Status Titoknak, hogy valamedig *Bonónia*, *Ferrára* és *Avignon* vissza nem adattatnak a' *Római* udvarnak, addig sem a' békekesség traktába bocsátkozni, sem azon Congressusra senkit is küldeni nem fog Ő Szentsége.

A' *Maylandi* Hertzegségnek Frantzia erőszak által lett el foglaltatása után, azzal tsábitották a' Szabadtságnak és egyenlőségnek apostolai a' tudatlan kösséget, hogy nem ők, sem nem más valaki, hanem maga a' nemzet fogná maga magát kormányozni, és tettése szerént való törvényeket szabni maga magának. Ezt a' szemfényvesztő igiretet elméjében tartván még most is a' köz nép, Novemb. 15-ikén a' városnak néhány osztályaiban nagy számmal ölzve gyűlvén, magát *Lombardiának* fejévé akarta tsinálni. Értésére adatván e' dolog az ott lévő Fr. kormányozónak, leg ottan fegyveres embereket küldött az ölzve gyűltekk ellen, a' kik noha nagy munkával esett, de tsak ugyan széllyel szórták őket. — A' következő napon pedig egy hirdetményt tétetett közönséges, mellyben minden vagy közönséges,

vagy magános helyeken való öfzve gyűllést, ki vévén az Isteni tiszteletre való öfzve sereglést, keményen meg tilalmazott. Az illyetén gyűlléseknek indító okai, leg alább hat hólnapig tartó tömlőztre fognak büntetenni, a' kik pedig a' polgári előjáróknak engedelmeskedni, és azon gyűllésekből ki menni nem akárnak, mint a' köz bátorságnak meg háborítói kemény halalos büntetés alá fognak vettetni. Hasonló sorsra fog az jutni, a' ki a' nap nyugta után fegyveres kézzel fog találtatni az útzákon.

Azon hazug vádakhoz, a' mellyekkel *Buonaparte* Generális a' *Módenai* uralkodó Hertzeget igazságtalanul vádolta, és a' mellyekről a' *Magy. Kurir*, e' folyó hólnapnak 9-ikén költ 47-ik darabjának 74-ik 's több lapjain már emlékezett, ez is hozzá járul, hogy a' nevezett Hertzeg a' *réa vettetett hadi sáttzot, nem a' maga kintstárából, a' mint igrte vala, fizette ki, hanem a' Módenai és Reggioi lakosokkal akarta le fizettetni?* Erre a' nevezett Hertzeg azt felelte, hogy noha ő soha sem kötelezte légyen is magát azon hadi sáttznak le fizetésére, még is mindazáltal nyomorúságba esett jobbágyaihoz való jó indulatjától öfzönöztetvén, nagy summa pénzt ajándekozott, és közönséges adajoknak nagy részét is el engedte nékik, mellynek mind sok rendbeli, mind nevezetesen Augustusnak 31-ik napján ki adatott parantsolatjai, nyilván való tanúbizonyságai lehetnek.

Utollyára azzal is vádolták a' Frantziák a' *Módenai* Hertzeget, hogy a' *Mantuai várban fekvő Cs. K. katona őrizetnek taplálására számos szerkesztés küldött volna tartományából.* Ezt a' vádat ekként izáfolta meg a' Hertzeg, hogy az ő parantsolatjából leg kissebb sem küldetett a' *Mantuai* őrizetnek, arról pedig, hogy néhány jobbágyai a' nagy szükségtől, nevezetesen, a' *réa* jobk vetett hadi sáttznak terhétől kényszerítetvén, némelly eleséget oda vittének, vagy vinni igyekeztenek, ő semmit nem tehet, és ezeknek hibái-

kat néki magának tulajdonítani nagy igazságtalanság volna.

Nápoly városában *Károly* napján hirdettetett ki a' Frantzia Respublikával kötött, és a' Király által is ratificáltatott békesség, mellyen feltebb örvendezett a' sokaság.

Frantzia Ország,

Mercier az 500 személjek tanátságában nem ré-
giben azt adta fel, hogy a' szegény emberekre való nézve, igen jó volna egy nemzeti lotteriat felállítani, a' melly az ő szerentsétlenségeknek könnyebbítésekre, vigasztalásokra, le-tesendesítésekre, az ő sorsoknak meg-jobbulások iránt való reménység meg szerzésére, és egy kedves el-tsábittatásokra fogna szolgálni. Különbben is a' lotteria játék nem olyan erköztelenség lévén, a' mint azt közönségesen felölle szokták erőssíteni; mert az igaz erköltsiség, az emberek meg-ismérésében áll; már pedig az emberek természetek szerént hajlandok a' játéokra. — *Boissy*, 's vele együtt mások sokan, nagyon ki-költének vala a' *Mercier* ezen fel-adása ellen, melly iránt végre a' határozott-meg, hogy az, a' nagyobb meg-visgalásnak okáért, az Ország jövedelmére ügyelő Finantz-Commissiónak adattassék által.

30. Nov. tartott gyűllésbe vezette bé a' külső dolgokra ügyelő Minister *Delacroix* a' Fels. Szárdinai Király első rangú követjét *Gr. Balbo* Urat, a' ki ekként adta elő a' reá bízott dolgot: „Polgár Directorok! A' Király az én Uram soha sem volt ellensége sem a' ti nemzeteteknek, sem kórmányszéketeknek. — Egyedül a' szerentsétlen körüállások adtak kezeibe fegyvert. — Ezen bódogtalan háborúnak kezdetétől fogva szüntelen ohajtotta a' békességet. — Ennek tökéletességre lett menetelétől fogva hiven meg tartotta azt. — Ti is meg esmértetek és helybe hagyátok az ő erántatok való jó indulatját. — Az ő tulajdon hazná, melly a' nép bódogságával el válhatatlanul öfz-

ve vagyon köttetve, kötelezi ötet a' ti barátságokra, bizonyosan a' Frantzia nemzet boldogsága is kötelez titeket jó barátoknak szerzésére. E' két Statusnak barátsága mozdúlhatatlan fundamentomra vagyon építetve, mellynek további építése reám bízott. — Szerentsém vagyon credentialis levelemnek előtökbe való terjesztésére; mellyből a' Királynak hozzám való bizalmát látni fogjátok s. a' t."

Lord *Malmesbury* és *Delacroix* Ministerek még sem egyezhettek meg a' békességnek praeliminaris tikkelyeiben, mellyről bővebben fogunk a' jövő posta napon értekezni.

Orosz Birodalom.

Meg holt II. *Katalin*, így szól egy közönséges levél, a' ki nem utolsó helyet érdemel a' nevezetes affzonyok közt, a' ki Szerentsés uralkodása, az igazgatásban való böltsessége és okossága, Birodalmainak öregbitése, a' tudományoknak és szép mesterségeknek tökellentesítése eránt mutatott buzgósága által halhatatlan emlékezet szerzett önnön magának. — Birodalmát sok Európai, Asiai, és Amerikai tartományokkal, nevezetesen *Krimidával*, *Lythvanidával*, 's több Lengyel Országi tartományokkal, és nem régiben is a' Perzsiai Birodalomnak fő városával *Derbentel*, 's annak környékével öregbitette, úgy annyira, hogy az Orosz Birodalom a' jelenvaló időben nagyságára nézve egész Európát felül haladja, hanem, mivel északi Asiai tartományai igen terméketlenek, sivatagok, következésképen népetlenek, 26, vagy 27 millió lakosoknál többet benne találni nem lehet. — Valamiképen szélesen ki terjedt Országi határainak ki terjesztésében: úgy azoknak boldogításokban is fáradhatatlan volt II. *Katalin*. — Sok kietlen pusztaságokat, ingoványos helyeket, a' mellyek annakelőtte vad állatoknak lakhelyei vóltának, szép városakká, falukká, kiskertekké, gabona termő földekké és legelő mezőkké változtatta által — 260 várost építtetett a'

maga költségén — számosabbakat ékesítetett fel. Császári lakó helye *Petersburg* vagy *Peter* vára (mellynek első fundamentumát I. *Peter* Czár vetette meg) uralkodásának kezdetekor, csak nem egészen fa épületekből állott — most pedig kö épületekkel és számos palotákkal ékeskedik. — A' tudományok és szép mesterségek, a' mellyek annak-lötte még csak nevekről sem vóltak esméretesek az Orosz Birodalomban, az ő bóldog uralkodása alatt, óriasi lépésekkel mentenek elő, a' tudós embereknek pedig sohol is annyi betsületek nem vólt, mint ő előtte, a' kiket Európának minden tartományaiból nagy fizetésre hivatott magához. — A' *Petersburgi* Császári könyvtár, a' benne lévő könyveknek számára, és betsére nézve, a' *Vatikánai*, *Bétsi*, és az úgy nevezett *Boyleiana Londoni* könyvtárakkal vetekedik. — Az építő, képfaragó, rézmetsző és festő mesterségeket — a' föld mívelést, a' mezei gazdaságot, a' külömbkülömbféle fabrikákat, manufacturákat, és kereskedést nagy tökéletességre vitte. — Sok iskolákat, nevelő, és ügyefogyottakról gondviselő házakat építetett; egy ízóval igen sok virtusokkal tündöklő fejedelem asszony vala ez. — De még azt sem kell el mellőznünk, hogy ő nemcsak birodalmainak kormányozásában, hanem e' mellett a' tudós munkáknak olvasásában is fáradhatatlan vólt, mellynek elegendő tanúbizonyságai 1) az ő tulajdon pennája által készitetett katekismus, mellyben, mit kellyen hinni és mívelni a' jó kerefztény embernek, fundamentomosan meg mutatta. 2) Azon törvény könyv, mellyet ennekelötte két esztendővel irt és adott ki, és a' melly már most minden polgári és törvényes dolgokban sinórmértéknek tartatik. — Udvart igen fényest tartott, mellynek ditsőségét bámúlva szemlélték az idegenek. — A' nagy érdemű embereket Császári módon szokta meg jutalmaztatni. — Az ez előtt két esztendővel meg hólt Hertzeg *Potemkinnek* 3 millióból álló jövedelmet rendelt esztendőnként. *Romanzow* fő vezérnek a' Törökökön vett fényes győzedelmeit egyfzerre 7000 jobbággal és egyné-

hány faluval jutalmaztatta meg. — A' magános társalkodásban különös nyájasságot és emberséget mutatott. — II. *József* Császárt minden idejéből Európai fejedelmeknél fellyebb betsülte.

Reménytelenül történt halála után égyetlen egy fia és örököse *Paul Petrovics* ült az uralkodó székbe, a' ki Octob. 1-ső napján 1754-ik esztendőben született e' világra, és elsőben, t. i. 1775-ben April. 26-ikán *Wilhelminával*, IX. *Lajos Hefzen-Darmstadt*, Hertzeg leányával; ennek halála után mázodszor *Sofia Dorottya Augustával*, a' mostan uralkodó *Württembergi* Hertzeg leányával, Octob. 6-ikán 1776-ban lépett házassági életre, a' kivel hét élő gyermekeket nemzett. — Ezt a' Fejedelmet, a' ki *L. Pál* név alatt kezdett uralkodni, eként ábrázollya le egy tudós utazó: Igen érzékeny lélekkel bíró, az emberiséget, és annak bölcsőségát mindennél fellyebb betsüllí — érett elméjű, kesveset de okosan szóló, fontosan gondolkozó, minden heves indulatoktól üres, a' hízkelkedő udvariakat útáló, másokról való itélet tételében nem hirtelenkedő, alázatos, mindenek eránt emberséges, és a' leg szegényebbhez is le erefzkedő Fejedelem. — Nagyobb gyönyörüséget talál a' familiájával való társalkodásban mint az udvari fényes pompában. — Háladatos azok eránt, a' kik ötet ifjúságában nevelték és tanították. — Gróf *Panin Miklós Ivanovics* kedves udvari mesterét, 's annakutánna külső dolgokra ügyelő mesterét, nemtsak életében betsülte, hanem 1783-ik esztendőben halálos ágyában is meg látogatta, 's háladatos könyvekkel kisírte sirjához.

Ez a' nagy reménységű Fejedelem következő hirdetmény által tétette közönségesse a' maga uralkodásának kezdetét: „Mi első *Pál*, Isten kegyelmességéből minden Ruffzusoknak Császárijok és örökös Urok s. a' t. minden hiv jobbágyainknak adjuk tudtokra, hogy mipekutánna a' leg főbb valóságnak akarátja szerént, a' mi leg kedvesebb affzonyanyánk a' Ruffzusoknak Császárnéja és örököse II. *Katalin*, 34 esztendei uralkodása után,

Novemb. 17-ik napján, a' mi, és egész Császári Házunk nagy szomorúságára, ezen ideig tartó életből az örökké valóba által költözött volna: **Mi**, öseinktől örökösön. reánk szállott Császári székekbe bé léptünk, és minden hiv jobbágyainknak parantsollyuk, hogy a' mi hiveségünkre való esküvést tegyék le. **Mi** pedig a' mindenható Istent kérni fogjuk, hogy szent áldásával minket segítsen a' reánk tétetett nehéz tehernek az Országunk hasznával, és hiv jobbágyainknak boldogságával való viselésére. — *Költ Petersburgban, Novemb. 17-ik napján 1796-ban.* — A' Tanács (igy neveztetik a' Pétersburgi fő kormányzék) és minden ott lévő polgári székek, még azon nap le tettek a' hódolásra való hitet.

Svédzia.

Stockholmból Nov. 18-kán. A' *Gustav Adolf* Statuája ló háton az észak felől lévő külső város nagy piattzán, tegnap állittatott-fel nagy pompával, mellynek alkalmatosságával, az oda való katonai őrizet parádéra ki-álván, maga a' Király Ő Felsege kommandirozta őket; minekutánna pedig a' ki-állott katonák, a' magok puskáikkal a' meghalálozott nagy vitéz tiszteletére két rendbéli *Salvét* adtanak volna, azokat a' ki-szegzett ágyúk dörgéseik követték. — A' Frantzia Respublikánál lévő követé, a' Király *König* nevű urat nevezte-ki, ki is *Hámburgi* születésű, és *Schottlandban* neveltetvén-fel, a' *Párisban* annakelőtte volt *Svédziai* követnek Secretariussa, volt egynéhány elztendővel pedig ez előtt a' Királyt Német nyelvre tanította vala.

Török Birodalom.

A' *Konstantzinpólyban* lévő Frantzia követ Minister *Aubert Dubayet*, a' *Reis-Effendi*hez, az az, a' külső dolgokra ügyelő Török Ministerhez küldött officialis jegyzésében azt kívánta, hogy a' *Provinciai Grófnak*, vagy inkább *XVIII. Lajos*

Királynak oda küldetett, de a' Fényes Porta által bé nem vétetett Plenipotentarius Követje leg ot-tan küldetessék ki a' Török Császári Birodalmak-ból, a' melly kivánságára még eddig semmi ca-tegorica feleletet nem vett, ketség kívül nem is fog venni. — Azt is kívánta *Aubert Dubayet*, hogy Moldva és Oláh Országokban tegyen egy bizo-nyos Görög embert Frantzia közönséges Consullá; de mivel erre is semmi választ még nem vehetett, addig is, míg a' Fényes Porta magát arra meg határozhatná, a' maga követségének titoknokját küldötte *Moldvába*, holott sok Lengyel Patriótak mondatnak tartózkodni. — *Verninac*, a' Fr. Res-publikának *Aubert Dubayet* előtt való *Konstantzi-nápólyi* Követje, parantsolatot vett a' Directorium-tól a' *Párisba* való vissza menetelre, és már ki is indult onnan. El menetele előtt, a' szokás sze-rént egy szép nyulztos mentével, és egy tzipra szer számmal fel ékesitetett paripával ajándeko-ztatott meg a' Török Császár nevében.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A m é r i k a.

Generális *Washington György*, az északi Amé-rikai Szabad Republika fő kormányzékének, az úgy nevezett Filadelfiai Congressusnak sok el-zendőkig volt Elölője, és azon Köz Társaság ár-mádiájának Generálissimusa, nyugodalomra tette magát. Közönséges helyen mondott bútsúzó be-szédjében az egymás közt való egyességre, Con-stitutiójoknak védelmezésére, az Isteni félelemre, jámbor életre, a' szomszéd nemzetekkel való ba-ratságra, azokkal kötött szövetségeiknek szoros meg tartására, a' mezei gazdaságnak, kereske-désnek és manufacturának gyakorlására kérte és intette a' szövetséges tartományokat, 's azt is szi-vekre kötötte, hogy kerüllyék el az Európai po-litika változásokban való részvételt.

Az *Amérikai* Republikában 8 kerületek, 5 vá-rasok, 's két tudós Társaságok viselik az ő nevét. A' városok közt leg. nevezetesebb *Marylandnak*

ennekelötte két esztendővel építeni kezdetett *Washington* nevü fő várasa, mellynek fundamentomát olly végből vetették meg a' szövetséges tartományok, hogy 1800-ik esztendeig tökéleteségre vitetvén, oda tétetessék által a' *Philadelphai* Congressus gyűllésének helye. — A' *Whitemountains* nevü és hosszasan ki nyúlt *Amerikai* hegynek a' leg nagyobb részét is *Washingtonnak* nevezték a' lakosok, mellynek perpendicularis magassága 10000 lépésni.

Le tett hivataljának el nyerése végett két nevezetes ember competal egymással, úgymint, *Adams* és *Jefferson*, a' kik politicum principiumaikra nézve különböznek egymástól. — Az *elsőbb* nemcsak beszédjében, hanem irásában is fundamentomos és világos, buzgó barátja a' *Washington* systemájának, és így mind a' kereskedők, mind a' várasok, mind mások, a' kik az aristocratico — democratica igazgatásnak formáját kedvellik, ötet igen szeretik, és kívánnják előölöségre emelni. — Az *utólsóbb*, t. i. *Jefferson* világos barátja a' mértékletesebb democratiának, és mindenkor ellenzője vólt a' *Washington* békességes planumának, 's erre nézve jobban kedvellik ötet a' tenger széleken lakó birtokosok. — Az ő vele egyet értőknek száma igen nagy *Virginiában* és *Marylandban*, melly a' Frantzia Országi, Hollandiai és napnyugoti Indiai Emigransokkal nagyon meg szaporodott. — Minthogy igen nagy correspondentiája vagon az Európaiakkal, úgy nézik ötet az ő követői, mint a' politika híreknek tárhazát. — Élete módjára nézve nagyobb világiságot mutat competens társánál.

A' Báró Febur Tudósításának hátra maradt utólsó része.

Sokan olly értelemben vagnak, hogy a' hériát (ölességet, meg szakadást, vagy tökösséget) lehetetlen volna meg gyógyítani. Igen is lehetetlen a' már meg rögzöttet, a' koros embereket, és

a' béleket tartó zsák szakadásától származottat. — De a' még jó erejében lévő embercét, a' meg erőltetéstől származottat, és a' hol a' beleket tartó bőrzsák még egész, bizonyosan meg lehet a' jó készült kötők által gyógyítani, kivált ha a' Báró Úr által találtatott és készítettett szerrel 3 hónapig jól és rendesen élnek a' pasiensek. A' gyermekek, ifjak és az 50 ezendön alól lévő emberek rövidebb idő alatt is reménylhetik meg gyógyulásokat.

Az Anglusoknál és Olaszoknál nem egyes, hanem töbnire kettős szakadás ellenvaló kötöt viselnek, meg lévén ökarról győzöttetve, hogy az egyes kötőnek nyomása által, a' bélek egy oldalról a' másikra menni igyekezzenek, és így újabb szakadást okozzanak, melly nyavalyájokat nem az egyes kötők nyomásának, hanem öregbedő elztendeiknek szokták az emberek tulajdonítani.

Egyebeket el halgatván, a' Báró Úr készítettett külömbkülömbféle hernia ellenvalóknak árrát határozza meg. 1) Az Anglusoknál és elasticum gummival készítettett, és laevissimával bé vont kötőnek az árra 3 arany, a' n. 2) A' melly pedig az izzadságnak, és kedvelen szagnak el távoztatására tafotával borít bé, annak árra más fél forinttal nevedik. 3) A' melly kötőnek a' tolla olly gyenge és hajló, mint az órának a' tolla, azon testét egészlen bé borittya, és a' melylyet éjjel is minden alkalmatlanság nélkül viselni lehet, annak 4 arany az árra. 4) A' praeservans, az az, az ölességet vagy szakadást el távoztató kötő, mellyel a' lovaglásban, kotsizásban, fechtirozásban, tántzban, közönséges helyeken való kemény beszédben, hurutban, okadásban, 's több effelé esetekben szoktak az Anglusok élni, és a' melly igen jeles és alkalmatos, 8 aranyban kerül. — Továbbá találtatnak a' nevezett Báró Úrnál a' hernia és vizellet nem tartó hatása ellen való, Anglus tollakkal, és elasticum gummival készítettett kötők is; mind ennek, mind amannak 3 aranyra tette az árrát.

Végtére készített a' sokszor nevezett Báró Ur ezen nyavalyának, tudniillik, a' szakadásnak gyógyítására egy olly derek szert, mellyből egy egész pint kivántatik az egész curára, és ó aranyért adatik. — Evvel következő módon kelletik bánni: Egy darab fehér gyenge gyóltstot vagy vásznat négy rétre hájtván és az említett szerbe mártván a' szakadásra kell tenni, és a' szakadás ellen való kötöt szorossan rá kötni, még pedig napjában háromszor. De hogy a' kötőnek fel oldásával a' szakadás újobban ki ne jöjjön, le kelletik ülni, 's egy kevéssé hanyat fekünni, avagy háttal valamihéző támaszkodni, és éjjel is testén tartani a' szakadás ellen való kötöt, ennekfelette minden heves indulatokat el kell távoztatni; és a' kúra alatt, sem önként való hurut, sem orr-fújás által nem kell próbálgatni a' gyógyító szernek hasznát.

És nemcsak a' kúra alatt, hanem még azután is egész három hónapig magán kell a' szakadás ellen való kötöt tartani. — Sőt még annakutánna is *præservative*, a' lovaglásban, tántzolásban, réthurozásban, a' közönséges helyeken tartani szokott beszédben, éneklésben, és hurutban s. a' t.

A' ki nem személye szerént, hanem levele által kíván illyetén szakadás ellen való kötöt magának szerezni: szükség a' teste daganatjának vastagságát és hosszúságát tzerával, avagy sinórral meg mérni, 's azt a' nevezett Báró Urnak meg küldeni, a' mellyhez szokott a' szakadás avagy tökösség ellen való kötő alkalmaztatni, és azt is meg írni, mellyik oldalon légyen az, és ha le száll, könnyen vissza lehet e' azt nyomni vagy pedig nehézen és fájdalommal.

D. D. S.